

Teckel, Bassethound en Basset Fauve de Bretagne. Oorsprong en achtergrond van hun gedrag.

Tekst : Elian Hattinga van 't Sant

Wie goed kijkt naar de Teckel, Bassethound en Basset Fauve de Bretagne ziet dat het niet gaat om kleine honden (miniatuur), maar om relatief grote honden met veel te korte poten. Voor die poten is een genetische afwijking verantwoordelijk. Deze honden hebben chondrodysplasie, een door het retrogen FGF4 veroorzaakte groeistoornis waarbij de groeischijven in de botten van de voor- en achterpoten voortijdig verkalken. Hierdoor krijgt een hond abnormaal korte, kromme poten. Door onderzoek van Parker en collega's (2009) is gebleken dat de mutatie al voorkwam bij de wolven die de voorvaders van de vroegst gedomesticeerde honden waren. Hoewel hondenrassen met chondrodysplasie niet verwant hoeven te zijn, blijkt uit onderzoek van Parker (2012) de Teckel, Bassethound en Basset Fauve in de verte verwant zijn. Dat steekt echter wat anders in elkaar dan je zo op het eerste gezicht zou denken.

Korte poten

Honden met korte poten zijn in de loop der eeuwen met regelmaat speciaal gefokt, omdat dit soms handig voor de 'gebruiker' was. Zo vond men in een aantal gevallen dat het ze goed geschikt maakte als schoothond of als koeiendrijver. Bij de jacht waren ze populair omdat ze in de holen van vossen en dassen konden kruipen en die er dan uit konden jagen. En ook voor jagers die te voet jachthonden, die op een wildspoor zaten, over lastig terrein moesten volgen, waren korte poten handig: de jagers konden de honden zo beter bijhouden. Ook werden ze vanaf de 16^e eeuw gefokt om gemakkelijk te kunnen lopen in een rad waarmee het aan spit geregen vlees regelmatig boven het vuur gedraaid konden worden. Toen de Engelse kynologen in 1875 op een tentoonstelling een door de Engelsman Everett Millais uit Frankrijk meegenomen basset zagen, dachten velen dan ook dat het een zogenaamde 'turnspit' hond was. Men kon zich maar moeilijk voorstellen dat dit een meutehond zou zijn. Daarvoor had het beest toch veel te korte poten?

Franse revolutie

In Frankrijk waren meutehonden door de Franse Revolutie 'genationaliseerd'. Tot het einde van de 18^e eeuw had de aristocratie met allerlei wetten en verboden haar uiterste best gedaan om te zorgen dat niemand anders dan zichzelf zou jagen. De Franse adel had meutehonden in alle soorten, kleuren en maten. Zoals uit 16e eeuwse afbeeldingen blijkt, zaten daar ook honden met korte poten bij. Door de Franse Revolutie kwam in één klap de jacht met honden ook binnen het bereik van de gewone boeren. Voor wie zich geen dure paarden kon veroorloven, waren honden die niet zo hard renden dat je ze binnen een mum van tijd uit het oog had verloren, ook erg handig. Rond 1860, toen de Engelsen vanuit showoogpunt belangstelling kregen voor continentale honden, liepen er dan ook talloze kortbenige honden in Frankrijk rond. Iedere streek, ja zelfs iedere plaats had zijn eigen variëteit van deze honden, die men algemeen aanduidde als laagbenig (*basset*).

Graaf

Volgens Lewis Clement, die in 1879 als ‘Snapshot’ over de Basset schreef in Dalziels *British Dogs* waren er in Frankrijk zowel kort- als ruwharige bassets en kon je ze indelen in honden met rechte poten (*jambes droites*), met half-kromme poten (*jambes demi-torses*) en kromme poten (*jambes torses*). Ze werden gebruikt voor de jacht op allerlei wild en hadden een uitstekende neus, zodat ze soms ook gebruikt werden om truffels op te sporen. Ze waren in 1872 onder de aandacht gekomen van de Britten door een artikel in het jachttijdschrift *The Field* van de Franse graaf Coulteulx de Canteleu, die de Franse kortbenige meutehonden nieuw leven in wilde blazen en aan de wieg zou staan van de Basset Artésien Normand.

Koninklijke belangstelling

In 1873 kocht Everett Millais, zoon van een beroemde Engelse schilder, een basset toen hij in Normandië was. Al snel volgden er meer. Millais begon de honden te fokken en te showen. De Engelsen vonden het aanvankelijk maar rare honden, maar hun belangstelling was gewekt, waardoor er ook door anderen honden uit Frankrijk geïmporteerd en geshowd werden. In 1886 werden meer 50 bassets ingeschreven op shows. Deze honden waren van het ‘adellijke’ type dat door graaf Coulteulx de Canteleu was gepromoot: gladharige, driekleurige bassets. Ruwharige bassets werden aanvankelijk als inferieur beschouwd totdat er rond 1890 ook koninklijke belangstelling voor kwam. De vrouw van de Engelse kroonprins, prinses Alexandra, hield zowel gladharige als ruwharige bassets.

Hondenziekte

De bassets van het ‘Coulteulx de Canteleu-type’ stonden er inmiddels al om bekend dat ze gevoelig waren voor hondenziekte en dat ze zich moeilijk konden voortplanten. Nesten waren maar klein en veel pups werden dood geboren. Fokkers vermoedden dat teveel inteelt hieraan ten grondslag lag. Everett Millais constateerde dat Nicholas, een van zijn bassets waarvan hij de voorouders over zeven generaties kende, maar acht verschillende voorouders had in plaats van 128. Die acht voorouders hadden bovendien voor de helft ‘bloed’ in zich van een veel gevraagde fokteef, Fino de Paris. Millais, die zich inmiddels ook op wetenschappelijke basis bezig hield met fokken en experimenteerde met kunstmatige inseminatie, besloot Nicholas te kruisen met een Bloedhond om zo ‘nieuw bloed’ in te brengen. Hij koos voor de Bloedhond omdat de kop van de Basset volgens hem op die van een Bloedhond moest lijken en omdat hij uit experimenten wist dat hij in enkele generaties de korte poten weer terug zou krijgen.

‘Engels’ ras

Met deze ‘verbetering’ zette Millais nog verder de standaard voor de Bassethound als ‘Engels’ ras. Millais was na de oprichting van de Basset Hound Club in 1884 betrokken bij het opstellen van een rasstandaard en stelde al voor die tijd dat de kop van de basset moest lijken op die van een Bloedhond. Zijn eerste Franse basset, die hij in 1875 showde in Wolverhampton, was al behoorlijk zwaar. Hij had een (kop tot staart) lengte van 4 voet (1.20 meter), een hoogte van 12 inch (30 centimeter) en een gewicht van tegen de 30 kilo. Door de daadwerkelijke inkruising van de Bloedhond en een latere verregaande overdrijving van de rasstandaard, kreeg de Bassethound zijn enorm zwaar gebouwde uiterlijk, waardoor, zeker bij overgewicht, zijn buik zowat over de grond schuurt, met veel ongemak voor de honden – en vooral de reuen – als ze over ruig terrein lopen.

Voor Franse protesten dat de Engelsen het type van de Franse basset hadden veranderd, had Millais weinig oor: “*Gentlemen, we have not changed the French basset in any manner*

whatever; we have made a variety, founded on their best.” In feite, zo constateren Pemberton en Worboys fijntjes in hun artikel over ‘*The invention of the basset hound*’ (2015), hadden Millais en de andere Engelse fokkers, kans gezien van een groep zeer verschillende meutehonden (*hounds of great variety*) een uiterlijk uniform ras te maken.

Variëteit

Deze oorspronkelijk grote variëteit lijkt zich ook te weerspiegelen in de tamelijk schaarse beschrijvingen van het gedrag en karakter van de Franse bassets in de toonaangevende Engelse boeken over rashonden rond 1880. Een liefhebber bejubelde de buitengewone moed van zijn basset toen deze het hem mogelijk maakte om twee wolven te schieten: er waren maar weinig honden die in hun eentje het spoor van een wolf volgden; de meesten vertrokken spoorstraks naar huis als ze een wolf roken of verstopten zich achter hun eigenaar. Anderen beschreven de bassets als *einzelgängers* die ook bij het volgen van wild helemaal niet samen een spoor volgden (zoals de bedoeling was bij meutehonden) maar ieder volledig hun eigen gang gingen. Het werd dan ook afgeraden om met meer dan twee honden te jagen, want dan werd het chaos. Wel waren de honden erg spoorvast. ‘Snapshot’ vertelt dat hij ooit een hond het een spoor van een haas zag volgen, terwijl er zeker vijftig konijnen rond liepen te rennen; de hond keek er zelfs niet naar. Hun tempo bij de achtervolging verschilde overigens nogal. Sommige waren uitermate traag en gemakkelijk bij te houden, terwijl andere er van door houden met een tempo van tien kilometer per uur.

Eenkennig

Everett Maillais beschrijft zijn honden als eenkennig: aanhankelijk ten opzichte van hun baas, maar met een hekel aan vreemden. Hun geheugen was ook bijzonder goed, zo meldde hij speciaal. Nadat een vriend, die tevens zijn buurman was, Millais’ oude hond een keer uit de deuropening had geduwd om naar binnen te kunnen gaan, bleef de hond tot zijn dood toe tegen hem grommen.

De bassets die in Amerika terecht kwamen, hadden echter volgens de beschrijving van Lawrence Timpson uit 1891 juist een bijzonder vriendelijk en goed karakter. Hij had er nog nooit een zien bijten of zien vechten met een andere hond. Ze waren zelfs naar zijn mening ‘*a trifle too mild and inoffensive for a sporting dog.*’ Weliswaar gingen ze fanatiek en luid blaffend achter wild aan, maar ze hadden ‘*no desire to go in for blood*’, zelfs niet als ze een konijn tegenkwamen. Integendeel, ze gingen dan er dan meestal mee spelen alsof het een puppy was.

Een pot nat?

Een dergelijke zachtaardigheid wordt nooit van teckels vermeld. Dat is opmerkelijk want menige eind 19^e eeuwse kynoloog was van mening dat de Duitse Teckel en de Franse Basset een pot nat waren. De *Dachshund* werd in Frankrijk dan ook de Duitse basset (*Basset Allemand*) genoemd. Volgens ‘Snapshot’ was in 1879 een *black and tan* Teckel niet te onderscheiden van een *black and tan* basset. Door de Engelsen en Amerikanen werden rond 1880 twee types onderscheiden: het houndtype, dat de kop en zwaardere bouw van een meutehond had en het terriërtype, dat lichter gebouwd was, een kortere spitsere snoet had en kortere oren. De Duitsers dachten er zelf weer wat anders over. In 1876 vond Fitzinger nog dat er van de talloze kortbenige Dachshunden die in Duitsland rondliepen alleen de gladharige

krompotige (*krumbeinige*) een ras was; de andere elf variëteiten waren volgens hem bastaarden: kruisingen van de krompotige Dachshund met allerlei andere type jachthonden, zoals de kwartelhond. In 1895 werden in Duitsland inmiddels drie Dachshundvariëteiten – alle krompotig – als ras beschouwd: de kortharige, de ruwharige en de langharige.

Geen lieverdje

Zowel de Engelsen, Amerikanen als Duitsers waren het er over eens dat de Teckel geen lieverdje was. De hondjes werden voornamelijk gebruikt om vossen en dassen uit hun holen te drijven. Daarbij waren ze uitermate fel (*savage and ferocious in their attacks*). Ze werden ook wel bruikbaar bevonden voor de jacht op wilde zwijnen, omdat ze blaften als ze op een spoor zaten en zo klein waren dat de zwijnen bij een aanval weinig greep op ze hadden. Maar ze waren daarvoor, zo waarschuwt Fitzinger, toch verre van ideaal. Het probleem was dat je ze niet terug kon roepen en je ze vervolgens vaak uren kwijt was omdat ze, als ze eenmaal moe waren van het rennen met hun korte pootjes, gewoon ergens een paar uur gingen liggen slapen.

Vals

Volgens Fitzinger waren ze slim, zelfs listig, volgzzaam en trouw. Ze waren vrolijk en prettig in de omgang zolang ze jong waren. Maar als ze eenmaal oud begonnen te worden, dan werden ze serieus, chagrijnig, bijterig en zelfs vaak vals. Ze begonnen dan te grommen en lieten hun tanden zien tegen iedereen, zelfs tegen hun eigen baas. Ze waren sowieso nogal bijterig volgens hem, en ook vechtlustig, want ze vochten met iedere hond, ook met de grootsten. Andere honden waren niet veilig voor ze. Beckmann adviseert in 1895 dan ook met klem om Teckels vooral niet met andere honden in een kennel te stoppen, zelfs niet als die veel groter zijn. Hij vertelt hoe een tentoonstellingshond op doortocht, die op een avond zonder nadenken in de kennel bij drie teckelteven was gestopt, de volgende ochtend in stukken gescheurd werd teruggevonden.

Meer dan 100 jaar later lijkt er wat dit betreft niet zo heel veel veranderd te zijn. De Teckel staat helemaal bovenaan op de lijst van rassen die zowel naar vreemde mensen, naar andere honden en naar hun eigenaar (angst)agressie vertonen. (Duffy 2009).

Geen haast

De Fransen hadden niet zo'n haast om de bassets uit de verschillende regio's in Frankrijk tot een ras om te vormen. Zo kreeg de Basset Fauve de Bretagne pas in 1921 een rasstandaard. De Fauves werden nu eenmaal vooral gefokt voor de jacht en niet als huishond of als showhond. Het enige dat telde, als we graaf Couteulx de Canteleu in 1890 mogen geloven, was hun goede neus en spoorvastheid. Ook werd er bij het fokken veel aandacht besteed aan het continu luid geven (huilblaffen) als een hond op het spoor zat. Een hond die dit niet of onvoldoende deed raakte men onherroepelijk kwijt in de enorme uitgestrekte bossen waar gejaagd werd. Ook moesten de honden zich niet laten afschrikken bij de achtervolging door dicht en doornig struikgewas. Daarom waren het vooral ruwharige meutehonden zoals de Fauve die voor jacht door stekelige gewassen werden gebruikt: de ruwharige vacht bood daarvoor de beste bescherming.

Niet competitief

Verder moesten de honden een spoor samen volgen en niet ieder een andere kant op gaan. Zodra één van de honden een spoor vond, moesten de andere zich gelijk bij hem voegen. Ze mochten daarom ook niet ambitieus of competitief zijn en graag alleen maar voorop willen lopen, maar ze moesten steeds de hond volgen die het eerste het spoor had gevonden. De eis van spoorvastheid betekende aan de andere kant ook dat de honden niet erg op hun geleiders gericht mochten zijn. Een hond moest goed terugkomen als hij werd geroepen of als hoorngeschal klonk, maar dat was alles. Een hond die té gehoorzaam was, zo waarschuwt de graaf, hield op met jagen en ging van het spoor af als zijn geleider achterop raakte of er niet was om hem te ondersteunen.

Weerspannig

Bassets waren er overal in iedere streek en waren meestal zachtaardig en volhardend. De graaf vertelt alleen wat meer in detail over de middelgrote Fauves de Bretagne, die zeldzaam waren. Deze honden stonden bekend om hun koppigheid en vurigheid. Ze waren moedig en hadden een goede neus, maar, zo klaagde de graaf, hun jachtpassie maakte ze weerspannig en moeilijk trainbaar.

Door de Tweede Wereldoorlog stierf de Basset Fauve de Bretagne echter vrijwel uit. Men besloot het ras rond 1960 te recreëren door de Basset Griffon Vendéen te kruisen met de Teckel. Daarmee is de Basset Fauve de Bretagne wat feller en actiever dan veel andere Franse bassets. Hun achtergrond als meutehond overheerst echter, waardoor ze doorgaans vrolijk en vriendelijk zijn. Maar het blijven in de eerste plaats jachthonden met veel jachtpassie en een grote zelfstandigheid, die als ze eenmaal blaf-huilend op een wildspoor zitten, geen baas meer horen.

Wetenschappelijke literatuur:

Duffy, D.L., Hsu, Y & Serpell, J.A. (2008). Breed differences in canine aggression. *Applied Animal Behaviour Science* 114, 441–460

Parker, Heidi G. et al. (2009). An expressed Fgf4 Retrogene is associated with Breed-Defining Chondrodysplasia in Domestic Dogs. *Science* 21, 995-998.

Pemberton, N. & Worboys, M. (2015). The invention of the basset hound: breed, blood and the late Victorian dog fancy, 1865-1900. *European Review of History: Revue européenne d'histoire* 22(5), 726-740.